

Vértanúink

Forradalom, szabadságharc, megtorlás

Október hatodika 2001 óta hivatalosan is nemzeti gyásznapunk. Erre az ünnepre nem azoknak van szükségük, akik a XIX. században ezért a földért, a mi hazánkért életüket feláldozták, hanem nekünk és az utánunk következő generációknak, hogy a vértanúk példájából erőt, bátorítást merítsünk a további küzdelemhez.

A Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete (MAME) október 13-án, Mezőkövesden a Gépmúzeum Gazdaházában emlékezett meg az aradi vértanúkról.

A rendezvényt Csirmazné Cservenyák Ilona MAME-elnök nyitotta meg és átadta a szót Dinyési János MAME-tagnak, aki vetítettképes előadást tartott az 1848/49-es eseményekről, annak előzményeiről és következményeiről.

Az előadó bemutatta a kevesek által ismert, 1905-ben megjelent Vértanúk Könyvét, amely a világhálón is elérhető. Ez a könyv ráirányítja a figyelmet arra, hogy az aradi tizenhárom vértanún túl még további áldozatai is vannak a szabadságharcnak, és a megtorlás még hosszú ideig tartott – mutatott rá az előadó. Olyan adatok és események is elhangzottak, amelyekről az ünnepi szónokok nem szoktak beszélni.

Jószívvvel ajánlom ezt az előadást egy jövőbeni városi szintű megemlékezés alkalmára is, hogy minél szélesebb körben ismertek legyenek az itt elhangzottak.

A délután folyamán Szlovák Sándorné Batthyány Lajos miniszterelnökről beszélt, akit eredetileg kötél általi halálra ítélték, de végül a büntetés mikéntjét megváltoztatva,

1849. október 6-án Pesten golyó által végeztek ki. (A Nemzeti Múzeum őrzi azt a mellényt, amelyet akkor viselt, amikor lelőtték.)

A vértanúkra emlékezve verseket is hallhatott a közönség: Pósa Lajos: Október hatodikán; Ady Endre: Október 6.; Budai Gábor: Fehér madár Aradon; Kiss István: Emlékezzünk című költemények hangzottak el Kisné Dudás Mária, Budai Károly és Csirmazné Cservenyák Ilona előadásában.

Kötetlen eszmecserevel zárult az ünnepi megemlékezés.

„... Tudod-e, hogy miért haltak meg/ Azok a nagy, hős leventék?/ Jól jegyezd meg, jól tanuld meg:/ Mert a hazát hőn szerették./ Szeresd te is! ... S a hősökért/ Ima szálljon ajakadról...” (Pósa Lajos: Október hatodikán)

K.Dudás Mária

Regisztráció a Lackfi János író-olvasó találkozóra

Lackfi János: Hinták

Regisztráció a Lackfi János író-olvasó találkozóra

Tisztelgés a magyar líra

előtt

A költészet napjáról

A magyar költészet napját hazánkban – az anyaországban és a határon túli magyarok településeken – 1964 óta április 11-én, József Attila születésnapján ünnepeljük.

Mezőkövesden is szép hagyománya van már annak, hogy ez ünnepnapon irodalmi előadásteket, könyvbemutatókat, szavalóversenyeket, író-olvasó találkozókat, rendhagyó irodalomórákat szervezünk.

Az idén, április 12-én a Matyóföldi Alkotók és Művészetpártolók Egyesülete (MAME) író-olvasó találkozó megtartásával tisztelgett a magyar líra előtt, melynek a Közösségi Ház adott otthont.

Lénárth Mária, írói nevén Léria Dipán Budapesten él, ám matyó gyökerekkel rendelkezik, ugyanis édesapja Mezőkövesden született. A MAME elnöke, Csirmazné Cservenyák Ilona bemutatta a versszerető közönségnek a szerzőt, aki eddig 22 kötetet mondhat magáénak.

A délután folyamán a szerző saját műveiből olvasott fel, majd beszélt munkásságáról, szerzeményei születésének körülményeiről. Szólt 4 verseskötetéről, amely 1350 verset tartalmaz, továbbá arról, hogy 13 regénye, 3 idézetgyűjteménye és 2 mesekönyve látott napvilágot eddig.

Befejezésül a MAME alelnöke, Kisné Dudás Mária elszavalta Léria Dipán „Szeretlek érte” című szerelmes versét: „... Te vagy akit szeretni lehet anélkül, hogy magamat feladni kéne, és megmaradhat bennem a béke. ... szeretlek érte. ...”

A rendezvény dedikálással és ajándékozással zárult.

K. Dudás Mária

Isten éltesse Dr. Szedresi Istvánt!

K. Dudás Mária: Boldog születésnapot!

Már rügyeznek a fák kint a kertben,
S ma itt vagytok hű pároddal, ketten.
Nyolcvan évvel ezelőtt születted,
Háborút és békét is megéltél.

Elégedett lehetsz a sorsoddal,
Mert harmóniában élsz társaddal:
Juditkáddal és a hegedűddel –
Idős korban ez nem kevés, hidd el!

Nyolcvan évbe sok minden belefér,
S tán nem minden fekete és fehér.
Tarnaszentmiklós és Mezőkövesd –
Gondolatban gyermekkorod kövesd.

Debrecen, Hamburg és Szlovénia,
Kecskemét, Poroszló, pandémia:
Ez mind egy állomás életedben,
Most már pihenhetsz elégedetten.

Katonaorvos voltál, ezredes,
A bőröd itt-ott tán már szederjes,
De Istennek még terve van Veled,
Így biztos lesz még jónéhány teled.

Az Isten élteszen még sokáig,
Míg csak a füled nem ér bokáig!
Jóbarát elérhet Téged otthon:
szederszal kukac gmail pont kom.

Mezőkövesd, 2023. április 22.

Mátészalkán jártunk

MATYÓK A FÉNY VÁROSÁBAN

A debreceni kiállítás után a mátészalkai Szatmári Múzeumban került bemutatásra a mezőkövesdi Árvai Erzsébet és Kovács Szabolcs körbeölelt Himnusz c. táblakép kollekcója, március 18-án.

Ez a kiállítás bővült az előzőhöz képest. Erzsébet asszony az eltelt egy hónapban elkészített egy újabb darabot, így most a fény városában, Mátészalkán már hét körbehímzett Himnuszt csodálhatott meg a közönség. A szebbnél-szebb kézimunkák sorban mutatják be a mezőkövesdi matyóhímzés fejlődéstörténetét, a kezdetektől napjainkig.

Ez a kiállítás gazdagodott a mezőkövesdi népi iparművész, Kiss Mátyás faragott munkáival is. Bemutatásra került pl. a történelmi Magyarország, valamint magyar kiválóságaink, köztük a most ünnepelt kétszáz éves Himnusz szerzőjének portréja is – kifaragva.

A rendezvényt a házigazda, Dr. Cservenyák László etnográfus, múzeumigazgató nyitotta meg. Köszöntötte a vendégeket, elmondta, hogy Mátészalka azért a fény városa, mert Magyarországon itt vezették be legelőször az utcai közvilágítást, sőt ez nemzetközi viszonylatban is úttörő dolognak számít.

Ezzel a tárlattal tisztelgünk a 200 éves nemzeti Himnuszunk előtt, és a mai napon van az újrahasznosítás világnapja is, aminek az a lényege, hogy a régmúlt értékeket hogyan lehet

újrágondolva átmenteni és megőrizni a mának és a jövőnek. Nem csak a tárgyi értékeket, hanem a különböző tájegységek szellemi és gasztronómiai kincseit is érteni kell ezalatt – tette hozzá.

Dr. Petrányi-Szőör Anna, a Hímezz Magyarra Alapítvány Kuratóriumának elnöke, és a 2019-es Szeleczy Zita Emlékév szervezője is megosztotta gondolatait arról, hogy az eredeti állapotában már nem használható értékeket kreatív módon hogyan lehet új életre kelteni, újraformázni azt, ami még megmenthető belőle, és egy új értéket alkotni. Példaként említette a matyó- és a beregi keresztszemes hímzést. Az újrahasznosítás szerelmeseiként nem egyszerűen környezetvédőként, hanem teremtésvédőként határozta meg közösségüket. Alapítványuk célja: felelevenített legendák és újrahasznosított tárgyak segítségével megőrizni a kulturális értékeket.

Kiss Mátyás beszélt gyűjtő munkájáról, az általa készített oromfalakról és matyó kapukról, majd bemutatta az itt kiállított faragott alkotásait. Felhívta a figyelmet Kovács Szabolcs kiállított 9 db táblaképére is, amelyeken a Himnusz körbe van festve a bútorfestésnél alkalmazott virágmotívumokkal, a fejlődéstörténetét is megidézve.

A Liszt Ferenc-díjas Dévai Nagy Kamilla előadóművész beszélt a legendás színésznőhöz, Szeleczy Zitához fűződő személyes kapcsolatáról. Mivel még tart a Petőfi-emlékév, Kamilla művésznő megzenésített Petőfi-versekkel örvendeztette meg a közönséget.

Réti Éva, újrahasznosító kézműves arról beszélt, hogy az őseink által ránk hagyott tárgyi értékeket, hímzéseket, horgolásokat miképpen álmodja újra ruhákban, használati tárgyokban, hogyan lehet azokat újrágondolva a mai életünkben használni. Kiállításra kerültek az általa ily módon készített ruhák és táskák. Ezek között sokan rácsodálkoztunk egy mai modern szabású női farmerruhára, amelyet egy kidobásra ítélt régi ruháról megmentett csipkével díszített.

Rakonczai Ibolya, a Hímezz Magyarra Baráti Kör vezetője beszélt a beregi keresztaszemes hímzésről, amely hungarikum. Felhívta a figyelmet a kiállított tárgyak között egy újrahasznosított női táskára, amely beregi keresztaszemes hímzéssel volt díszítve. Ez a díszítő elem eredetileg egy már elhasználódott, megrongálódott asztalterítóből lett átmentve.

A mezőkövesdi népi hímző, Árvai Erzsébet bemutatta azt a hét darab általa készített táblaképet, amelyen a Himnusz 1. versszakát körbehímezte matyó motívumokkal. Megmutatta a készülő 8. darabot is, amely szűcsmintával gyarapítja majd a kollekción. A saját hímzésein keresztül ismertette meg az érdeklődőkkel a mezőkövesdi matyó népi hímzés fejlődéstörténetét.

Dr. Cservényák László köszönetet mondott az előadóknak és a kiállító alkotóknak, virággal és egy Mátészalkáról szóló könyvvel ajándékozta meg őket.

K.Dudás Mária

Körbeöleltük a Himnuszt

A debreceni Méliusz Központi Könyvtár adott helyt a „Körbeölelt Himnusz”c. kiállításnak, amely január 21-én nyílt meg ünnepélyes keretek között a Magyar Kultúra Napja alkalmából.

Mondhatni, szó szerint és átvitt értelemben is körbeöleltük azt a Himnuszt, melyet Kölcsey Ferenc éppen 200 évvel ezelőtt fejezett be, s amely ma már Magyarország alaptörvényébe iktatott hivatalos állami Himnuszunk.

Erre a jeles alkalomra a mezőkövesdi matyó származású Árvai Erzsébet népi hímző elkészített hat darab táblaképet, melyeken a Himnusz 1. versszaka körbe van hímezve mégpedig úgy, hogy sorban mutatja be a mezőkövesdi matyó hímzés fejlődéstörténetét. Ennek megfelelően az 1. darab az 1850 előtti, piros-kék színekkel varrott „ó-matyó”, a 6. darabja pedig az a színes matyó, amit manapság általában matyónak ismer a nagyközönség. A kiállítás anyagát 2022. adventi időszakában megáldotta a budapesti Szent Rókus-kápolna plébánosa, Dr. Breznay István.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy jelen lehettem ennek a munkának minden szakaszában, a tervezéstől a megvalósulásig. Dicséret illeti Erzsébet asszonyt, aki 3-4 hónapon keresztül napi 10-12 órán át öltögetett, hogy határidőre elkészüljön a hímzésekkel.

Kiállításra került további 9 db táblakép is. Sokan rácsodálkoztak a szintén mezőkövesdi népi iparművész Kovács Szabolcs munkáira is. A Népművészet Mestere (és számos más kitüntetés birtokosa) körbefestette a Himnusz 1. versszakát a bútorfestésnél alkalmazott színes virágmotívumokkal. Ebben az esetben is volt meghatározott sorrendje a képek bemutatásának. Az „öregkék” alapra festett motívumok nyitották a sort, ami 1810-ig volt jellemző. Utána következett az uralkodó „habos-piros”, majd a zöld és a fehér alapszín.

Ennek a kiállításnak az ötlete a Hímezz Magyarra Alapítványban és Baráti Körében fogalmazódott meg, így a megszervezését és lebonyolítását is ők vállalták fel.

A cívis városban Dr. Petrányi-Szőőr Anna, a Hímezz Magyarra Alapítvány Kuratóriumának elnöke köszöntötte a szép számú érdeklődőt és beszélt a Himnusz születésének történetéről. Kérésére kórusban szavaltuk el nemzeti imádságunk 1. versszakát.

Dr. Kovács Attila református lelkész megáldotta a rendezvényt,

melyhez a 27. zsoltárt hívta segítségül.

A Liszt Ferenc-díjas Dévai Nagy Kamilla előadóművész elénekelte és gitárral pengette az „Ó, Istenünk, eléd letérdelünk” kezdetű éneket.

A kiállítást Dr. Cservényák László etnográfus, címzetes egyetemi docens, a Szatmári Múzeum igazgatója nyitotta meg. Azzal kezdte, hogy különös nagy év volt az 1823-as esztendő, hiszen a ma ünnepelt Himnusz mellett Petőfi és Madách is akkor született.

Ismertette Kölcsey életútját, földrajzi és történelmi áttekintést vázolt fel a himnuszköltő szűkebb hazájáról, Szatmárcsekéről és a szatmárságról általában. Utána beszélt még a népművészetről, a magyar motívumkincséről. Rámutatott az emberek önkifejezési vágyára, amely például a hímzésekben is tetten érhető. Szólt még Matyóföldről, a matyóságról, a matyó népművészetről, majd bemutatta a kiállító népi hímző, Árvai Erzsébet hímzéseit, amellyel körbehímezte a Himnusz 1. versszakát. A továbbiakban felhívta a figyelmet a szintén itt kiállított Kovás Szabolcs népi iparművész munkáira is. „Ez a kiállítás a látható szeretet” – tette hozzá, majd elszavalt egy Nagy László-verset is: „... Sose feledd: példa vagy!”

Ezt követően Weisz Péter, a Barankovics Alapítvány Izraelita Műhelyének elnöke, aki zsidó vallású magyar emberként határozta meg magát, beszélt reformációról, reformkorról, a nemzeti önállósodási vágyról, összefogásról, a zsidó emancipációról, a neológ zsidóságról. Haynaut is megidézte, aki azt mondta, hogy az 1848/49-es események a zsidók nélkül másképpen alakulhattak volna. Weisz Péter azt is mondta, hogy a 19. századi polgári forradalomban a zsidóságnak fontos szerepe volt, amely elhozta számukra a szabadságot és az egyenlőséget. Befejezésül egy hosszú Szép Ernő-verset is felolvasott.

Ez a rendezvény egyben a világhírű idegsebész, Dr. Csókay

András szabadegyetem alapító, fővédnök, „Krisztus, a nemzet megváltója” c. előadássorozatának nyitánya is volt. Beszélt Krisztusról, mint a tudomány megváltójáról és arról is, hogy minden globalizációs szándék célja, hogy eltántorítson a Szentháromságtól. Jézus jelenléte egy hármasságban valósul meg – tette hozzá. Azután János evangéliumának 14,20 versét idézte: „Azon a napon majd megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti bennem, s én bennetek.” E szavakat azzal összefüggésben mondta, hogy Jézust ma is el akarják távolítani, de nem lehet, mert bennünk és nemzetünkben lakik. Ennek tudata fontos szerepet játszik magyar önazonosságunk megélésében. Identitásunk megtartása a fontos! Magyarságunk a hivatásunk, és ennek megélése a mindennapokban, a mai világban kihívás, de fontos küldetésünk. Végül megismertetett bennünket egy új foglalommal: „glokalizáció”. Ha jól értettem, ez azt jelenti, hogy gondolkodjunk globálisan (lássuk a nagy összefüggéseket), de cselekedjünk lokálisan, vagyis a nemzeti érdek nem lehet a globalizáció áldozata.

A továbbiakban Dévai Nagy Kamilla felolvasott egy részletet saját életrajzi ihletésű könyvéből. „Sokan azt gondolják, hogy a művész élete csupa csillogás” – mondta. Az elhangzott részlet arról szólt, hogy az ő életében is voltak mélypontok, s hogyan lábalt ki belőle és látta meg újra a reményfényt. „Elmúlt a keserűségem és többé nem is jött vissza, mert fogta a kezemet az Úr” – tette hozzá.

Dr. Petrányi-Szőőr Anna, aki a rendezvény moderátora is volt, arról beszélt, hogy miképpen született meg az ötlet a Himnusz körbeöleléséről.

Rakonczai Ibolya, a Hímezz Magyarra Baráti Kör vezetője, a rendezvény védnöke tanúságot tett magyarságtudatáról. „Éljük meg közösségekben magyarságunkat, ahogyan Isten rendelte” – zárta gondolatait.

Végül önként jelentkezéses alapon további tanúságtételekre is sor került.

Befejezésül Dévai Nagy Kamilla elénekelt az „Annyi mindent kéne még elmondanom” kezdetű dalt, majd a közönséggel együtt elénekeltük Régi Magyar Himnuszunkat, a Boldogasszony Anyánk kezdetűt, s legvégül a Székely Himnuszt is.

A kiállítás anyagát legközelebb Mátészalkán láthatják az érdeklődők.

Árvai Erzsébet munkái

Kovács Szabolcs munkái

Hímezz Magyarra Baráti Kör

K. Dudás Mária

Szülőföldünk

A Magyar Kultúra Napja alkalmából megjelent a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Honismereti Egyesület gondozásában a „Szülőföldünk” című periodika 40-41. száma, melynek bemutatója január 24-én volt Miskolcon, a Földes Ferenc Gimnáziumban.

A rendezvényen Mezőkövesdről részt vett Csirmazné Cservenyák Ilona, Kisné Dudás Mária és Petrán Benedek, akiknek írásait tartalmazza a szóban forgó kiadvány.

Papír alapon 250 példányban jelent meg. Csakúgy, mint a periodika előző száma, ez a legfrissebb is hamarosan elérhető lesz online formában is.

Rendkívül olvasmányos, érdekes, új adatokat is tartalmaz a honismeret és helytörténet tárgykörében.

Jó szívvel ajánlom fiataljainknak is, mert számos olyan igényes írás található benne, melyet diákok írtak, bámulatos tudásról és szorgalomról tanúságot téve. Jó lenne, ha minél több fiatal kedvet kapna a kutatáshoz és íráshoz a mieink

közül is.

A mezőkövesdi Városi Könyvtár helytörténeti részlegében hamarosan elérhetővé tesszük a „Szülőföldünk” c. könyvet.

K. Dudás Mária